

Voorstel voor organisatie en bekostiging van
jeugdhulp op Integrale Kindcentra en cluster 3
scholen

April 2021

Inhoudsopgave

Inleiding	3
1. Stand van zaken IKC ontwikkeling en cluster 3 scholen	4
<i>IKC ontwikkeling (SBO + SO cluster 4 + jeugdhulp)</i>	4
<i>Huidige samenwerking binnen SO cluster-3-scholen</i>	4
<i>Samenvatting van ontwikkelopgaven per april 2021 en aanleiding voor voorstel</i>	4
2. Landelijke ontwikkelingen	5
<i>Kamerbrieven onderwijs en zorg november 2020</i>	5
<i>Leerpunten uit andere regio's</i>	5
<i>Aandachtspunten meegenomen in het voorstel</i>	5
3. Toekomstschets voor de organisatie van integrale onderwijs-zorgvoorzieningen	7
<i>Een gezamenlijke opdracht, een gezamenlijke financiering</i>	7
<i>De uitwerking per locatie</i>	7
<i>Een passend plan voor iedere leerling</i>	8
<i>Toegang tot onderwijs op cluster 3 scholen en IKC locaties</i>	9
<i>Positie van CJG</i>	9
<i>Inzicht krijgen in en sturen op de effecten van (volumebekostigde) jeugdhulp</i>	10
4. Totstandkoming volumebekostiging en aandachtspunten	12
<i>Uitgangspunt bij het bepalen van de opdracht en het budget</i>	12
<i>Schets werkwijze implementatie</i>	13
<i>Regiogemeenten</i>	14
<i>Bieden van maatwerk</i>	15
<i>Bezwaren van ouders</i>	15
<i>Extra ondersteuningsbehoefte aanvullend op de jeugdhulp in onderwijstijd</i>	15
<i>Aanbod voor leerlingen die structureel geen onderwijs kunnen volgen in een groep</i>	15
<i>Als voor de jeugdige iets anders nodig is dan de school en aanbieder kunnen bieden</i>	16
5. Risico- en kansenparagraaf	17
6. Vervolg proces na akkoord op voorstel	20
Bijlage 1: Praatplaat Met Andere Ogen	21
Bijlage 2: Samenvatting Kamerbrief Evaluatie en Verbeteraanpak Passend Onderwijs	22
Bijlage 3: Effecten van jeugdhulp in onderwijs	25
Bijlage 4: Bepalen opdracht, tarieven en afwegingen	27
<i>Bepalen opdracht</i>	27
<i>Afwegingen bij het bepalen van de opdracht en tarieven</i>	28
<i>Aannames aanpassen</i>	28
<i>Selecteren van producten die gesubstitueerd moeten worden</i>	28
<i>Nader in beeld brengen van parameters die van invloed zijn op de tarieven</i>	28

Inleiding

De gemeenten en samenwerkingsverbanden PO en VO in Zuid-Kennemerland zijn één van de 11 inspiratieregio's in het landelijke programma *Met Andere Ogen*. Met dit programma werken de regio's breed aan de verbetering van de aansluiting tussen onderwijs en zorg. In bijlage 1 staan onderwerpen weergegeven. Als regio hebben wij onszelf de opdracht gegeven om te komen tot langdurige bindende afspraken over het raakvlak onderwijs en zorg. Wij noemen dit het 'Jeugdondersteuningsplan': wat willen wij gezamenlijk voor onze kinderen organiseren zodat zij alle kansen krijgen zich te ontwikkelen? Dit voorstel om over te gaan tot een andere wijze van jeugdhulpbekostiging in het gespecialiseerd onderwijs maakt onderdeel uit van dit regionale jeugdondersteuningsplan.

Het voorstel komt daarmee ook tegemoet aan diverse landelijke en regionale onderzoeken. Deze maken duidelijk dat de organisatie van zorg in onderwijstijd beter moet.

In de regio Zuid-Kennemerland ziet het gespecialiseerd onderwijs er naar verwachting vanaf 1-1-2022 als volgt uit:

- Er zijn 3 scholen binnen het SO Cluster 3 (de Parel, Van Voorthuissensschool en de Schelp) voor kinderen in de leeftijd 4 tot en met 18 jaar. Op deze scholen is ten behoeve van het onderwijs ondersteuning nodig vanuit de jeugdwet, WLZ en ZVW.
- Er zijn drie IKC Zuid-Kennemerland locaties (Schalkwijk, Focus en Noord): hierin werken jeugdhulp en onderwijs samen. Dit onderwijs is er voor leerlingen van 4 tot 12 jaar die voorheen naar het SBO en het SO cluster 4 zouden gaan. Op deze scholen is ten behoeve van het onderwijs ondersteuning nodig vanuit jeugdhulp.

De andere wijze van bekostigen (volumebekostiging in plaats van bekostiging per individuele leerling) moet ruimte bieden aan innovatie van het aanbod van onderwijs en zorg op de gespecialiseerde scholen. Het vraagt afstemming tussen onderwijs en zorg in het aanbod voor individuele leerlingen en organisatie breed, het biedt ruimte om binnen het budget flexibel zorg in te zetten daar waar nodig. Met name deze innovatie leidt naar verwachting tot een betere samenwerking tussen partners en (daardoor) tot meer maatschappelijke resultaten. In het SBO en SO cluster 4 onderwijs is de laatste jaren gewerkt aan de ontwikkeling van de Integrale Kind Centra. In het cluster 3 onderwijs is onderzoek gedaan door bureau Berenschot¹ naar zorg in onderwijstijd. Nu gemeenten de inkoop van jeugdhulp voorbereiden is er een mogelijkheid om de jeugdhulp beter aan te laten sluiten op het onderwijs.

Bij instemming met dit voorstel wordt de inhoud hiervan meegenomen als input voor het verwervingstraject². Gemeenten, strategische partners en belanghebbenden geven na instemming verder invulling aan de concretisering en de wijze van financiering van jeugdhulp in onderwijstijd.

Parallel aan dit voorstel wordt gewerkt aan een voorstel voor de collectieve financiering van het onderwijs.

---

¹ Dit onderzoek is gedaan met de cluster III scholen in IJmond: De Parel, Van Voorthuysen, De Schelp en Heliomare.

² Na instemming met dit voorstel in OOGO Zuid-Kennemerland is een mogelijke vervolgstap om dit voorstel, in overleg met betrokkenen, voor te leggen in OOGO IJmond.

1. Stand van zaken IKC ontwikkeling en cluster 3 scholen

IKC ontwikkeling (SBO + SO cluster 4 + jeugdhulp)

De vorming van het IKC Zuid-Kennemerland (IKC: Integraal Kind Centrum) speelt een cruciale rol in een toekomstbestendig gespecialiseerd onderwijs. Het IKC Zuid-Kennemerland is een combinatie van het speciaal basisonderwijs, het speciaal onderwijs cluster 4 en jeugdhulppartners. Deze samenwerking zorgt ervoor dat het IKC Zuid-Kennemerland leerlingen beter en meer in samenhang kan ondersteunen. Het IKC Zuid-Kennemerland kan een mix maken van onderwijs, begeleiding, ondersteuning en opvang. Ouders, leerkrachten, jeugdhulp en overige betrokkenen uit het netwerk rondom de leerling trekken gezamenlijk op; er wordt een goede verbinding gelegd met de ondersteuning in het gezin.

De laatste jaren is op de IKC Zuid-Kennemerland locaties sprake geweest van een vergaande samenwerking tussen de scholen en jeugdhulpaanbieder Kenter. De samenwerking is erop gericht om gezamenlijk een aanbod te creëren dat aansluit op de ontwikkelbehoefte van de groepen en individuele leerlingen. In de huidige samenwerking moet echter nog steeds per individuele leerling een aanvraag worden gedaan voor in te zetten jeugdhulp. De jeugdhulpaanbieder is dan formeel ook gebonden aan het inzetten van de beschikte zorg aan de specifieke individuele leerling. Deze werkwijze belemmert een integrale, flexibele en gezamenlijke vormgeving van het aanbod op de IKC locaties.

Huidige samenwerking binnen SO cluster-3-scholen

Cluster 3 scholen bieden onderwijs aan langdurig zieke en beperkte leerlingen van 4 tot 18 jaar. Aanvullend op de jeugdhulp is ook vaak zorg nodig vanuit de Wet Langdurige Zorg en de Zorgverzekeringswet.

Het onderzoekstraject, begeleid door bureau Berenschot in opdracht van de gemeenten in de regio Zuid-Kennemerland en IJmond, richt zich op het versimpelen van de financieringsstromen voor jeugdhulp in onderwijstijd³. De aanbevelingen van Berenschot zijn verwerkt in dit voorstel.

Samenvatting van ontwikkelopgaven per april 2021 en aanleiding voor voorstel

Dit voorstel heeft ten doel om de jeugdhulp in onderwijstijd op de drie IKC Zuid-Kennemerland locaties en drie cluster-3-scholen effectiever vorm te geven. Het voorstel beschrijft hoe onderwijs en jeugdhulp met volumebekostiging kunnen samenwerken. Bij instemming met dit voorstel wordt de inhoud hiervan meegenomen als input voor het verwervingstraject⁴. Gemeenten, strategische partners en belanghebbenden geven na instemming verder invulling aan de concretisering en de wijze van financiering van jeugdhulp in onderwijstijd. Het voorstel sluit goed aan op het voornemen van het samenwerkingsverband PO om de extra ondersteuningsmiddelen voor onderwijs op andere wijze (met volumebekostiging) vorm te geven.

---

³ Een tweede onderzoek, begeleid door bureau B&T, heeft toekomstscenario's ontwikkeld 'voor verdere samenwerking tussen de scholen en vaste zorgpartners.

⁴ Na instemming met dit voorstel in OOGO Zuid-Kennemerland is een mogelijke vervolgstap om dit voorstel, in overleg met betrokkenen, voor te leggen in OOGO IJmond.

2. Landelijke ontwikkelingen

Uit meerdere onderzoeken en kamerbrieven blijkt dat de aansluiting tussen onderwijs en zorg beter moet. Het effectiever organiseren van jeugdhulp in het onderwijs staat landelijk hoog op de agenda. Diverse regio's hebben al ervaring opgedaan met organiseren van jeugdhulp in onderwijstijd. De kamerbrieven en onderzoeken bieden inzicht in aandachtspunten.

Kamerbrieven onderwijs en zorg november 2020

In de kamerbrieven van november staat beschreven dat jeugdhulp in onderwijstijd effectiever georganiseerd moet worden. Er zijn op landelijk niveau twee pilots gestart (in het oosten van het land en in Brabant) om in beeld te brengen in hoeverre binnen de huidige regelgeving zorg in onderwijstijd collectief gefinancierd kan worden. Het gaat om zorg vanuit zowel de jeugdwet, de wet langdurige zorg als de zorgverzekeringswet. Het streven is om de zorgbudgetten te bundelen, en om zorg in onderwijstijd voor (v)so scholen in te kopen bij één of twee aanbieders⁵. De ervaring tijdens de pilots moeten helpen om een structurele vorm van collectieve financiering verder uit te werken. Ouders worden actief betrokken bij de uitwerking en inrichting van de pilots (kamerbrief onderwijs en zorg, november 2020). Het onderhavige voorstel loopt vooruit op deze landelijke ontwikkeling door de jeugdhulp (dus niet de WLZ en zorgverzekerde zorg) tijdens zorgtijd met behulp van volumebekostiging effectiever vorm te geven. De zorg vanuit de Wet Langdurige Zorg en zorgverzekerde zorg kunnen later in lijn met de landelijke ontwikkelingen hieraan toegevoegd worden. Zie bijlage 2 voor een samenvatting van de twee kamerbrieven van november.

Leerpunten uit andere regio's

In Amsterdam is sinds enkele jaren sprake van Specialistische Jeugdhulp in het Speciaal Onderwijs (SJSO). In Almere is op enkele scholen ook ervaring opgedaan met organisatie van jeugdhulp op scholen. Ook Holland Rijnland bereidt een andere wijze van organiseren en financieren van jeugdhulp in onderwijstijd voor. In Almere en Amsterdam is reeds onderzoek gedaan naar de effecten van het collectief organiseren van jeugdhulp in het onderwijs. In een recent rapport van AEF wordt ingegaan op de effecten van het organiseren van jeugdhulp in het onderwijs. In bijlage 3 staat een samenvatting van effecten en leerpunten beschreven.

Aandachtspunten meegenomen in het voorstel

De volgende aandachtspunten vanuit landelijke ontwikkelingen zijn meegenomen bij (de totstandkoming van) dit voorstel:

- **Vanuit de regio⁶ dient afstemming plaats te vinden met zorgkantoren om samenhang te bevorderen.** Jeugdhulp in onderwijstijd is slechts een deel van de zorg die in onderwijstijd plaatsvindt. Met name op cluster 3 scholen is ook sprake van WLZ en zorgverzekerde zorg. Landelijke ontwikkeling moeten gevolgd worden om het regionaal beleid hierop aan te passen.
- **Het realiseren van jeugdhulp in de school moet samengaan met intensieve samenwerking met JGZ en CJG die preventieve aanbod kunnen bieden.** Het realiseren van jeugdhulp in de school draagt bij aan eerdere signalering. Om te voorkomen dat er sprake is van een mogelijk verdringingseffect (de

---

⁵ In Zuid-Kennemerland zullen dit consortia zijn.

⁶ Deze afstemming dient duidelijk belegd te worden.

jeugdhulpaanbieder gaat taken uitvoeren die eigenlijk tot het preventieve aanbod behoren) is het belangrijk dat er aandacht is voor het normaliseren van de ondersteuningsvragen en het optimaal benutten van het preventieve aanbod.

- **De wijze van bekostiging moet ruimte bieden voor innovatie waarbij het jeugdhulpaanbod minder individueel gebonden is.** De huidige wijze van bekostigen is sterk individueel gebonden. Eén van de effecten van de aanpak in Amsterdam is dat het ontvangen van jeugdhulp erbij hoort, er is minder sprake van een stigmatiserende werkwijze. Uit het onderzoek in Almere blijkt dat alleen het aanpassen van de wijze van bekostigen (van individueel naar volumebekostiging) onvoldoende effect oplevert. Door de andere wijze van bekostigen, is een andere wijze van organiseren mogelijk. Het jeugdhulpaanbod kan meer onderdeel worden van het groepsaanbod in de klas. Deze andere wijze van organiseren leidt tot meer maatschappelijk effect. Anders gezegd: voor hetzelfde geld kan uiteindelijk meer hulp worden geboden, en meer effect worden bereikt. Als er langdurig veel jeugdhulp nodig is voor individuele leerlingen moeten school en jeugdhulpaanbieder alert zijn op wat dit betekent voor de gezamenlijke groepsaanpak.
- **De ervaringen die zijn opgedaan met de IKC-ontwikkeling en het onderzoek van Berenschot moeten zo goed mogelijk verwerkt worden in het implementatietraject.** De implementatiekosten zorgden er in Almere voor dat het langer duurde voordat baten (minder verwijzingen, minder belasting van gemeentelijke toegang) en lasten (kosten van jeugdhulp in onderwijstijd) tegen elkaar wegvielen. In Zuid-Kennemerland is er al enkele jaren ervaring opgedaan bij de ontwikkeling van de IKC's. Een deel van de implementatiekosten en frictiekosten waar Almere mee te maken kreeg, kunnen mogelijk vermeden worden.
- **De effectiviteit van jeugdhulp op school wordt groter als er sprake is van goede samenhang met ondersteuning in de thuissituatie.** Ook hier geldt dus dat het belangrijk is dat school, jeugdhulpaanbieder en CJG goed met elkaar samenwerken.
- **De taken van de jeugdhulpaanbieder op scholen dient duidelijk beschreven te zijn.** Dit voorkomt dat de taken van jeugdhulpaanbieder op school gaan overlappen met taken van preventie, onderwijs en CJG/POH. Een duidelijke taakbeschrijving draagt ook bij aan het substitutie-effect: de taken die de jeugdhulpaanbieder uitvoert op school zijn ter vervanging/ter voorkomen van (dezelfde) hulp via een individuele verwijzing. Goede communicatie over deze opdracht kan ook voorkomen dat bijvoorbeeld huisartsen verwijzen naar een individuele voorziening.
- **De immateriële/maatschappelijke opbrengsten moeten goed in beeld worden gebracht.** Een deel van de 'baten' betreft immateriële en indirecte opbrengsten (welbevinden van ouders, tevredenheid van ouders over de hulpverlening, verminderd beroep op sociale voorzieningen en verbeterde arbeidsomstandigheden voor professionals). Deze opbrengsten moeten dan ook in beeld worden gebracht om goed te kunnen beoordelen of de gewenste effecten optreden.

3. Toekomstschets voor de organisatie van integrale onderwijszorgvoorzieningen

In dit deel staat een schets beschreven van hoe de toekomstige IKC- en cluster-3-scholen eruit zien. Het voorstel is een vervolg op de ontwikkelingen in het IKC en het cluster-3-onderwijs. De landelijke ontwikkelingen, ervaringen elders en adviezen van Bureau Berenschot zijn verwerkt in dit voorstel. Ten behoeve van dit voorstel zijn gesprekken gevoerd met schoolbesturen, directies, CJG Kennemerland en jeugdhulpaanbieder Kenter die de jeugdhulp op twee operationele IKC-locaties verzorgt. De aandachtspunten uit deze gesprekken zijn verwerkt in dit voorstel.

Een gezamenlijke opdracht, een gezamenlijke financiering

In het vergezicht hebben de besturen van de IKC's en cluster-3-scholen samen met jeugdhulpaanbieders een taakstelling om voor een aantal leerlingen passend onderwijs en jeugdhulp te bieden. De schoolbesturen en de jeugdhulpaanbieders zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de te behalen resultaten:

- De schoolbesturen ontvangen van de samenwerkingsverbanden (volume)bekostiging conform het voorstel, de werkwijze van de samenwerkingsverbanden⁷.
- De jeugdhulpaanbieders krijgen opdracht van de gemeente voor het realiseren van jeugdhulp in onderwijstijd en ontvangt daarvoor volumebekostiging op basis van
  - o het aantal leerlingen op een nader te bepalen pijlmoment;
  - o een duidelijke beschrijving van de opdracht;
  - o een tarief dat is gebaseerd op een gemiddelde inzet per leerling, eventueel met een onderverdeling naar type producten (zie deel 4);
- Schoolbesturen maken in overleg met de gemeenten een keuze voor jeugdhulpaanbieders uit beschikbare jeugdhulpaanbieders waarmee de samenwerking verder wordt vorm gegeven;
- Schoolbesturen en jeugdhulpaanbieders zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het bieden van passend onderwijs en jeugdhulp. De bekostiging moet ruimte bieden voor innovatie en het bereiken van maatschappelijk resultaat.
  - o De schoolbesturen en jeugdhulpaanbieders bepalen hoe de inzet verdeeld wordt over de locaties.
  - o Zij leggen verantwoording af aan gemeenten en samenwerkingsverbanden over de inzet van middelen en bieden inzicht in maatschappelijke effecten.
  - o Bieden gezamenlijk een kwalitatief hoogstaand aanbod en maken ook dit inzichtelijk met een evaluatie- en verbeteraanpak.

De uitwerking per locatie

Per school/IKC-locatie staat in een schoolplan beschreven hoe de organisatie van het onderwijs en de jeugdhulp wordt vormgegeven. Daarbij gelden de volgende uitgangspunten:

- o De school en jeugdhulpaanbieders geven naar eigen inzicht op innovatieve wijze vorm aan het onderwijs en jeugdhulpaanbod op de locaties.
- o In het plan staat duidelijk beschreven op welke doelgroep de school en jeugdhulpaanbieder zich richten. Daarmee is ook duidelijk wat van school

---

⁷ Voor de IKC locaties ligt dit voorstel binnenkort ter besluitvorming voor. Voor de cluster III scholen is dit een voornemen/wens.

verwacht mag worden en wanneer verwijzing naar regulier onderwijs, Kinder Dag Centrum (KDC) of dagbesteding aan de orde is.

- Per locatie vindt er differentiatie plaats in het aanbod, er wordt rekening gehouden met verschil in onderwijs- en jeugdhulpbehoeften van leerlingen. De reguliere klassen van de IKC-locaties zijn bijvoorbeeld anders georganiseerd dan de onderwijszorgklassen. Ook op de cluster 3 scholen zijn er aparte zorgklassen. De school beschrijft samen met de aanbieder wat dit betekent voor de rol van de jeugdhulpaanbieder. In principe moet het aanbod zodanig zijn vormgegeven dat alle leerlingen (met de beschikbare jeugdhulp) kunnen deelnemen aan het groepsproces.
- De huidige zorgstructuren in het onderwijs worden versterkt om goed invulling te kunnen geven aan de nieuwe werkwijze. Hierbij wordt ook beschreven hoe de school, CJG en jeugdhulpaanbieder samenwerken bij de totstandkoming, uitvoering en evaluatie van de OPP's van de leerlingen.
- Per school is er sprake van een zorgteam/commissie van begeleiding (vanaf hier: CVB) die per leerling een plan maakt zodat deze kan deelnemen aan het groepsproces.
- Goede samenwerking met CJG is voorwaardelijk. Aan iedere locatie zijn vaste CJG coaches verbonden. Zij dragen in afstemming met het zorgteam van de school zorg voor verwijzing naar en samenhang met jeugdhulpaanbod dat niet tot de taak van de jeugdhulpaanbieder in onderwijstijd valt: preventieve inzet, hulp in de thuissituatie of na school. Overlap van taken moet worden voorkomen.

Aandachtspunt: uitstroom richting KDC of dagbesteding

Specifiek voor leerlingen die uitstromen richting KDC of dagbesteding geldt dat gemeenten en samenwerkingsverbanden gezamenlijk afspraken moeten maken over de wijze waarop wordt zorggedragen voor een ononderbroken ontwikkeling. Gemeenten en samenwerkingsverbanden maken afspraken over de beschikbaarheid van het aanbod en wat eventuele wachtlijsten betekenen voor de taakafbakening van school en jeugdhulpaanbieder op de schoollocatie.

Voor leerlingen vanaf 16 jaar geldt dat afstemming nodig is tussen onderwijsbeleid, jeugdhulpbeleid en WMO-beleid van gemeenten.

Het moet duidelijk zijn wat verwacht wordt van school en jeugdhulpaanbieder op de locaties en wanneer de leerling gebruik kan maken van jeugdhulp- en/of WMO-

Een passend plan voor iedere leerling

De CVB zorgt er samen met de jeugdhulpaanbieder voor dat er voor iedere leerling een plan wordt opgesteld samen met ouders en (indien mogelijk) de leerling⁸. In dit plan staat beschreven wat het perspectief is voor de leerling. Het plan bevat doelen en wat nodig is om de doelen te bereiken.

Het Ontwikkelings Perspectief Plan bevat zowel onderwijsinhoudelijke doelen als sociaal-emotionele doelen. Bij de totstandkoming van dit plan worden andere professionals betrokkenen, zoals JGZ, leerplicht en CJG indien zij een bijdrage moeten leveren aan realisatie

---

⁸ Ouders stemmen wettelijk in met het handelingsdeel van het OPP. Ouders hebben hoorrecht.

van het plan. De kansencirkel wordt gebruikt zodat alle aspecten van de ontwikkeling in beeld worden gebracht.

De werkwijze van het CVB/zorgteam is zodanig dat zowel de onderwijsprofessionals als jeugdhulpmedewerkers en andere betrokkenen kunnen voldoen aan de (kwaliteits)eisen die voor hen gelden. Dit plan omvat in ieder geval de doelen van het aanbod op school. Het plan kan ook doelen omvatten en interventies na school.

Toegang tot onderwijs op cluster 3 scholen en IKC locaties

Voor de toegang tot het onderwijs op de locaties wordt aangesloten op de huidige werkwijze. De samenwerkingsverbanden bepalen wettelijk de toelaatbaarheid tot het gespecialiseerd onderwijs. In de (nieuwe) werkwijze is de jeugdhulpaanbieder nauw betrokken bij de toelatingsprocedure. Bij start van deelname moet aandacht zijn voor alle aspecten die er toe doen als het gaat om het welzijn van de leerling (kansencirkel). Ook het CJG wordt nauw betrokken zodat vanaf het begin ouders en leerling kenbaar kunnen maken welke ondersteuningsbehoeften zij hebben.

Bereiken van effect

Het duidelijk beschrijven en afbakenen van de taken van de jeugdhulpaanbieder op school draagt bij aan het substitutie-effect: de jeugdhulpaanbieder biedt hulp op school die zij in de oude werkwijze ook geboden zou hebben. De organisatie en bekostiging is anders. Hierdoor ontstaat ruimte voor innovatie van het aanbod. Deze innovatie is voorwaardelijk voor het kunnen bereiken van maatschappelijk effect. Bovendien voorkomt een duidelijke opdrachtbeschrijving overlap van taken tussen de jeugdhulpaanbieder, CJG/POH.

Positie van CJG

Het CJG Kennemerland is voorafgaand en tijdens plaatsing van leerling op het gespecialiseerd onderwijs betrokken bij de scholen. Het CJG werkt heel nauw samen met de CvB van de school. De taken van het CJG zijn:

Voor leerlingen vanuit de jeugdhulpregio Zuid-Kennemerland (en IJmond):

1. Voorafgaand aan plaatsing op gespecialiseerd onderwijs inzichtelijk maken van benodigde ondersteuning (preventief aanbod, ondersteuning in de thuissituatie)⁹.
2. Leerlingen en ouders verwijzen naar het preventieve aanbod van het CJG;
3. In gesprek met ouders en leerling over hun eigen hulpvraag;
4. Signaleren wanneer extra ondersteuning nodig is, extra ondersteuning is in de volgende situaties mogelijk (zie ook bijlage 4):
  - o De extra ondersteuning valt buiten de taak van de jeugdhulpaanbieder in onderwijstijd, omdat de jeugdhulpaanbieder hiervoor niet de opdracht heeft en geen bekostiging heeft ontvangen, en;
  - o Het gaat om tijdelijke extra ondersteuning (maximaal 1 jaar, met mogelijke verlenging van een jaar, in lijn met de beleidsregel, zie kader) waarbij de verwachting is dat de leerling kan blijven deelnemen aan het onderwijs en jeugdhulpaanbod van de klas;

---

⁹ De CJG contactpersonen per locatie nemen indien nodig en in overleg met ouders contact op met het CJG dat betrokken moet worden bij de hulpverlening aan het gezin (in lijn met het dan geldende woonplaatsbeginsel).

5. Met ouders indien nodig een gezinsplan opstellen¹⁰;
6. Het maken van een formele toekenning voor de specialistische hulp buiten de volumebekostiging. Het CJG Zuid-Kennemerland kijkt hierbij breed naar wat er nodig is gezien de situaties. Er wordt gewerkt vanuit een cyclische werkwijze waarbij op basis van de voortgang bijstelling van het plan nodig kan zijn.
7. Een beschikking opstellen indien ouders niet akkoord zijn met het plan van school en de jeugdhulpaanbieder (zodat ouders bezwaar kunnen indien);
8. Samen met CVB en ouders in gesprek indien de leerling behoefte heeft aan ander aanbod buiten de IKC locaties of cluster III scholen (bijvoorbeeld als een vrijstelling overwogen moet worden). Leerplicht wordt dan uiteraard betrokken;

Voor leerlingen buiten de jeugdhulpregio Zuid-Kennemerland (en IJmond):

9. In overleg met school contact leggen met het CJG/wijkteam indien de leerling afkomstig is uit een woonplaats buiten de regio.

Jeugdhulp bij verzuim

Het bieden van ondersteuning in de thuissituatie bij verzuim kan gedurende enkele weken geboden worden door de jeugdhulpaanbieder die samenwerkt met de school. De leerling ziet een bekend gezicht. De jeugdhulpaanbieder kan er samen met school voor zorgen dat de leerling snel weer volledig naar school gaat. Sommige leerlingen kunnen voor langere tijd niet volledig naar school. Sinds 2018 kunnen alle scholen voor leerlingen vermindering onderwijstijd aanvragen (Beleidsregel afwijking onderwijstijd, 2018). Dit kan nodig zijn als de leerling tijdelijk niet in staat is (volledig) onderwijs te volgen, bijvoorbeeld als gevolg van psychische problemen. De school stelt een plan op samen met CJG en betrokken zorgaanbieders gericht op herstel van onderwijsdeelname. Het CJG bepaalt in overleg met ouders welke ondersteuning nodig is. Het CJG stelt hiervoor een verwijzing op. De aanvraag voor het onderschrijven van onderwijstijd wordt voor een jaar ingediend.

Inzicht krijgen in en sturen op de effecten van (volumebekostigde) jeugdhulp

De schoolbesturen en jeugdhulpaanbieder zijn gezamenlijk verantwoordelijk om jaarlijks inzicht te bieden in de effecten en resultaten. De volgende indicatoren kunnen hiervoor worden benut. De wijze waarop inzicht wordt geboden in de indicatoren wordt uitgewerkt na instemming met het voorstel in april.

- Mate van doelrealisatie. Hierbij moet benadrukt worden dat ontwikkeling van leerlingen op IKC locaties en cluster 3 onderwijs onvoorspelbaar kan verlopen. Het strikt hanteren van normen doet geen recht aan de wijze waarop deze leerlingen zich ontwikkelen. Van het zorgteam wordt verwacht om inzage te bieden in de mate van doelrealisatie en daarbij aan te geven wat dit betekent voor de organisatie van het onderwijs en jeugdhulpaanbod, zodat dit input biedt voor gesprekken tussen onderwijs en gemeenten.
- Beëindiging van trajecten/deelname aan onderwijs op de locaties, redenen daarvoor en ontwikkelpunten.

¹⁰ De CJG contactpersonen/school leggen indien nodig contact met een wijkteam/CJG uit de wijk of woonplaats.

- Verblijfsduur
- Doorstroom binnen de locaties van reguliere groepen naar zorggroepen en andersom
- Uitstroom naar regulier onderwijs
- Uitstroom naar kinderdagcentra
- Tevredenheid van ouders en leerlingen en ontwikkelpunten. De school maakt daarbij zelf de keuze op welke wijze dit inzichtelijk wordt gemaakt (jaarlijkse enquête, interviews met ouders, beoordeling bij uitstroom). De meting biedt inzicht in de tevredenheid van ouders over het aanbod op de locaties als geheel, maar biedt ook inzicht in verbeterpunten voor het onderwijs en de jeugdhulp.
- Aantal ingediende bezwaren of klachten van ouders.
- Tevredenheid over de samenwerking tussen de professionals.
- Aantallen leerlingen in gespecialiseerd onderwijs ten opzichte van regulier onderwijs (m.b.v. samenwerkingsverbanden). Met de gewenste ontwikkeling richting inclusie is toename van het deelnamepercentage gespecialiseerd onderwijs ongewenst, tenzij dit veroorzaakt wordt doordat jeugdigen vanuit vrijstelling gaan deelnemen aan onderwijs.
- Afname (geoorloofd) verzuim.
- Instroom IKC en cluster 3 onderwijs vanuit vrijstellingen (m.b.v. leerplicht).

4. Totstandkoming volumebekostiging en aandachtspunten

In dit deel wordt ingegaan op de totstandkoming van de opdrachtbeschrijving van de jeugdhulpaanbieder en het bepalen van het budget/tarief na instemming met dit voorstel. Ook wordt ingegaan op onderwerpen die extra aandacht behoeven voorafgaand aan de nieuwe werkwijze. Schoolbesturen, CJG en jeugdhulpaanbieders worden na instemming met dit voorstel (en na de pre-selectie van jeugdhulpaanbieders) zoveel mogelijk betrokken bij de opdrachtbeschrijving en het bepalen van tarieven.

Uitgangspunt bij het bepalen van de opdracht en het budget

Uit diverse onderzoeken blijkt dat het belangrijk is om de opdracht aan de aanbieder duidelijk te definiëren. Een duidelijke opdrachtbeschrijving draagt bij aan:

- Duidelijkheid voor school, ouders, CJG en andere verwijzers (huisarts) wat van de school en jeugdhulpaanbieder op school verwacht mag worden;
- Voorkomen van overlap van taken;
- Vergroten van substitutie-effect: de werkwijze van de jeugdhulpaanbieder komt in de plaats van het bieden van jeugdhulp via individuele voorzieningen/producten.

Bij het beschrijven van de opdracht en het bepalen van het budget worden de huidige jeugdhulptaken en producten als hulpmiddel gebruikt: in de opdrachtverstrekking moet duidelijk zijn welk van deze producten vervangen/gesubstitueerd worden met de volumebekostiging. Voorbeelden van producten die ingezet worden op cluster 3 scholen zijn individuele begeleiding bij gedragsproblemen, behandeling en persoonlijke verzorging. Op de IKC locaties zijn huidige producten onder te verdelen naar jeugdhulp in groepen (behandelgroepen, onderwijszorgklassen) en ambulante hulp (begeleiding, behandeling). Belangrijk is dat ná het beschikbaar stellen van het budget en het verstrekken van de opdracht, de aanbieder ruimte heeft om dit budget op innovatieve wijze in te zetten. De kindtarieven en bepaalde omvang hoeven dan geen rol meer te spelen in de wijze waarop school en jeugdhulpaanbieder(s)

samenwerken. De ervaringen in Almere leren dat alleen een andere wijze van bekostigen onvoldoende is om maatschappelijk effect te bereiken. Een andere werkwijze is nodig. De huidige werkwijze per individuele leerling wordt losgelaten, de aanbieder en school werken

Anders bekostigen = voor hetzelfde geld meer bereiken

De jeugdhulpaanbieder op school biedt op een andere wijze hulp (in groepsverband, in plaats van individueel). Dit heeft gevolgen voor de tarieven. Het rapport van Berenschot laat zien dat bijvoorbeeld de productiviteit kan toenemen. Of anders gezegd: voor hetzelfde geld kan meer hulp worden geboden. Of, voor dezelfde hulp is minder geld nodig. Het onderzoek in Almere (AEPB, 2020) laat zien dat het niet alleen gaat om op een andere wijze bekostigen. De maatschappelijke effecten zijn het resultaat van wat er daarna gebeurt: een beter pedagogisch klimaat zorgt voor betere onderwijsresultaten, de nieuwe manier van werken leidt tot welbevinden bij leerlingen.

samen aan het behalen van maatschappelijk resultaat (zie deel 3). Zij maken dit inzichtelijk met de eerder genoemde indicatoren.

Schets werkwijze implementatie

De volgende werkwijze kan gehanteerd worden wordt bij het bepalen van de opdracht en het budget. De werkwijze is ontleend aan het advies van Bureau Berenschot. De ervaringen uit andere regio's zijn meegenomen in dit voorstel.:

1. Er wordt inzichtelijk gemaakt welke huidige jeugdhulpproducten geboden worden op de locaties, wat de huidige omvang is. Dit is nodig om de opdracht aan de jeugdhulpaanbieder goed te formuleren zodat het substitutie-effect maximaal plaatsvindt (stap 3):
  - Voor de cluster 3 scholen wordt gebruik gemaakt van het onderzoek van Berenschot. Hieruit blijkt dat het gaat om individuele begeleiding bij de ontwikkeling en omgang met anderen, individuele begeleiding bij gedragsproblemen, persoonlijke verzorging en behandeling.
  - Voor de IKC locaties wordt in beeld gebracht wat de omvang is van de jeugdhulp op de locaties in de afgelopen jaren. Op de IKC-locaties bood de jeugdhulpaanbieder de afgelopen jaren begeleiding in een aantal specifieke groepen en leerlingen konden gebruik maken van ambulante begeleiding en behandeling.
  - Er moet rekening worden gehouden met:
    - o de wijze waarop diagnostiek plaatsvindt en in hoeverre dit onderdeel wordt van de volumebekostiging;
    - o kennis over specifieke problematiek die nu beschikbaar komt via individuele verwijzingen aanvullend op de bestaande opdracht van de jeugdhulpaanbieder op de IKC-locaties. Bij het beschrijven van de opdracht moet hier rekening mee worden gehouden.
2. Er wordt een keuze gemaakt voor de huidige producten die via volumebekostiging beschikbaar worden gesteld.
3. De opdracht wordt beschreven. Hierbij kan eventueel onderscheid worden gemaakt naar verschillende onderwijstypen en onderverdeling van groepen en de specifieke te substitueren producten. De volgende onderverdeling is denkbaar:
  - a. 'jeugdhulp op cluster 3 scholen'
  - b. 'ambulante hulpverlening op IKC locaties'¹¹.
  - c. 'aanbod zorgklassen'¹²

Argumenten voor een onderverdeling zijn dat duidelijk is welke huidige jeugdhulpproducten gesubstitueerd moeten worden met de nieuwe (deel)opdracht. Een onderverdeling kan ook helpend zijn in de gesprekken met regiogemeenten die niet participeren in de volumebekostiging. De jeugdhulpaanbieders moeten na de opdrachtverstrekking (ondanks een onderverdeling) mogelijkheden hebben om naar eigen inzicht te sturen op (maatschappelijke) effecten.

---

¹¹ Berenschot benadrukt dat de ondersteuning per type school kan verschillend. Dit zou pleiten voor het hanteren van verschillende tarieven voor in ieder geval cluster 3 scholen en IKC locaties.

¹² In Amsterdam is onderscheid gemaakt naar ambulante hulp beschikbaar voor alle leerlingen op een locatie en hulpverlening die bedoeld is voor een specifieke groep binnen de school.

4. Er wordt een kindtarief per jaar vastgesteld, rekening houdend met de te bieden omvang per kind. Hierbij wordt gebruik gemaakt van het onderzoek van Berenschot en de ervaringen die zijn opgedaan op de IKC locaties.
  - a. De huidige tarieven gelden daarbij aanvankelijk als uitgangspunt. Het op andere wijze bekostigen en organiseren van jeugdhulp kan gevolgen hebben voor de parameters die ten grondslag liggen aan de tarieven. Berenschot suggereert bijvoorbeeld dat er sprake kan zijn van hogere productiviteit, minder onregelmatigheid en minder huisvestingslasten (zie bijlage 4 voor toelichting).
  - b. Er kan ook hier gekozen worden voor een onderverdeling van kindtarieven per type onderwijs of onderverdeling van groepen. Deze onderverdeling is uiteindelijk vooral bruikbaar in gesprekken met de regiogemeenten die niet participeren in de volumebekostiging.
5. Vaststellen van het aantal leerlingen waarvoor volumebekostiging gaat plaatsvinden:
  - o Bepalen welke gemeenten participeren in de volumebekostiging¹³;
  - o Het aantal leerlingen dat uit de betreffende gemeenten onderwijs volgt op de locaties wordt in beeld gebracht. Er vindt afstemming plaats met volumebekostiging onderwijs.
6. Vaststellen van het budget: Het totaal aantal leerlingen wordt (per deelopdracht/product) vermenigvuldigd met de bepaalde kindtarieven.

Regiogemeenten

De werkwijze zoals beschreven in dit voorstel kan op de volgende wijze gevolgen hebben voor regiogemeenten die niet tot de jeugdhulpregio Zuid-Kennemerland (en IJmond) behoren:

1. Gemeenten participeren in de volumebekostiging, zij zijn mede-opdrachtgever;
2. Gemeenten participeren niet in de opdrachtverstrekking van de volumebekostigde jeugdhulp, maar stemmen wel per individueel kind in met het bekostigen van het berekende kindtarief¹⁴;
3. Gemeenten houden vast aan de huidige werkwijze waarbij het wijkteam of de toegang van de verantwoordelijke gemeente betrokken wordt bij de inzet van jeugdhulp.

Na instemming met dit voorstel in april zal contact gelegd worden met gemeenten buiten de jeugdhulpregio om gezamenlijk de gewenste werkwijze te bepalen. Gezien de huidige herkomst van leerlingen zal in ieder geval in overleg getreden worden met Amsterdam en Haarlemmermeer.

Het vast te stellen kindtarief (eventueel per deelopdracht) is een hulpmiddel in de gesprekken met gemeenten die niet participeren in de volumebekostiging. Indien een leerling toegelaten wordt tot de schoollocatie treedt het CJG of de school in overleg met de verantwoordelijke gemeente over het te bekostigen kindtarief. Ouders van nieuw te plaatsen leerlingen ontvangen informatie over de werkwijze. Voorafgaand aan het besluit om de leerling toe te laten tot de school wordt een inschatting gemaakt van de school waar de leerling het beste past. De verantwoordelijke gemeente wordt gevraagd in te stemmen met bekostiging van het kindtarief.

---

¹³ Gemeenten die willen participeren in de volumebekostiging worden zo vroeg mogelijk betrokken bij het proces.

¹⁴ Voorafgaand aan implementatie van de nieuwe werkwijze dient duidelijk te zijn wie zorgdraagt voor deze instemming.

Werkwijze voor huidige leerlingen, 2 opties:

1. Huidige beschikkingen blijven gehandhaafd. Bij het verlopen van de beschikking of indien verlenging nodig is, wordt in overleg met ouders contact gelegd met de toegang tot jeugdhulp van de gemeente. De medewerker toegang stemt in met bekostiging van de berekende kindtarieven (sterfhuisconstructie, naar advies Berenschot). Er wordt naar gestreefd om zoveel mogelijk gemeenten beleidsmatig te betrekken bij de nieuwe wijze van organisatie en bekostigen, zodat zij (los van een bepaalde casus) al instemmen met het vastgestelde kindtarief.
2. Ouders van huidige leerlingen worden actief geïnformeerd over de nieuwe werkwijze. Ouders ontvangen duidelijk informatie dat dit betekent dat de huidige beschikking of toekenning wordt stopgezet. Er wordt toestemming gevraagd om contact op te nemen met de gemeente om instemming te vragen voor bekostiging van het kindtarief.

Bieden van maatwerk

In een aantal situaties is maatwerk voor de individuele leerling blijvend nodig.

Bezwaren van ouders

Indien ouders niet kunnen instemmen met het onderwijs en ondersteuningsplan van de school (beschreven in het OPP) tekenen zij het plan voor gezien. Zij geven aan met welke delen zij het niet eens zijn. Ouders kunnen terecht bij het Onderwijsloket voor mediation. Indien de bedenkingen van ouders vooral de inzet van de jeugdhulpaanbieder betreffen, stelt het CJG een beschikking op. Ouders kunnen vervolgens bezwaar maken tegen de beschikking. Daarna volgt de gebruikelijke bezwaarprocedure en nader overleg met ouders over de wijze waarop tegemoet wordt gekomen aan de hulpvraag van de leerling/ het gezin.

Extra ondersteuningsbehoefte aanvullend op de jeugdhulp in onderwijstijd

Het kan voorkomen dat de jeugdige ondanks het onderwijsaanbod en het aanbod van jeugdhulpaanbieder in school, extra ondersteuning nodig heeft. Dit is mogelijk indien:

1. Het een type interventie betreft die buiten de opdracht valt van de jeugdhulpaanbieder, bijvoorbeeld het bieden van gezinsbegeleiding (zie bijlage 4 voor een toelichting), en;
2. De leerling langdurig (meer dan enkele weken) begeleiding nodig heeft buiten schooltijd mits het naar de inschatting van het zorgteam en CJG haalbaar is dat de leerling binnen maximaal 1 jaar weer kan deelnemen aan het onderwijs in de groep¹⁵.

Aanbod voor leerlingen die structureel geen onderwijs kunnen volgen in een groep

Er zijn enkele leerlingen die geen onderwijs kunnen volgen in een groep. Een voorbeeld zijn de leerlingen van de 'Gentiaan'. Zij kunnen op individuele basis onderwijs volgen, mits individuele begeleiding voortdurend beschikbaar is. De school bespreekt met ouders en CJG hoe het onderwijs en de jeugdhulp aan deze leerlingen wordt vormgegeven. Het realiseren van passend jeugdhulpaanbod valt buiten de opdracht van de volumebekostigde

---

¹⁵ Het bieden van begeleiding gedurende enkele weken behoort tot de taak van de volumebekostigde jeugdhulpaanbieder.

jeugdhulpaanbieder. Dit neemt niet weg dat onderwijs en jeugdhulp in combinatie nodig zijn voor deze leerlingen. Aangezien het aanbod specialistisch maatwerk betreft (waarvoor ouders mogelijk een PGB hebben aangevraagd) verdient het aanbeveling om in overleg dit maatwerk vorm te geven.

Als voor de jeugdige iets anders nodig is dan de school en aanbieder kunnen bieden

De school en jeugdhulpaanbieder zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor het bieden van passend aanbod aan de leerlingen die zijn toegelaten tot de locaties. Het bieden van jeugdhulp tijdens onderwijstijd behoort tot de opdracht van de aanbieder, het aantal jeugdhulpuren per leerling kan variëren. De school en de jeugdhulpaanbieder kunnen bij een hoge ondersteuningsbehoefte overwegen de leerling in een (kleinere) groep te plaatsen die beter aansluit op dat wat de leerling nodig heeft. Indien school en jeugdhulpaanbieder hierin geen aanpassingen meer kunnen doen, treden zij in overleg met ouders, CJG, samenwerkingsverbanden en leerplicht om te onderzoeken of de leerling behoefte heeft aan aanbod van een kinderdagcentrum waar onderwijs aan is toegevoegd (Ons Tweede Thuis, de Hermelijn of Duinhuis).

5. Risico- en kansenparagraaf

In dit deel staat een overzicht beschreven van kansen en risico's. Na instemming met het voorstel wordt een implementatieplan beschreven. In dit implementatieplan dient aandacht te zijn voor de wijze waarop deze kansen optimaal worden benut en geanticipeerd wordt op de risico's. De kansen en risico's vloeien voort uit de eerdere onderdelen in deze notitie. Ze worden hier ten behoeve van het vervolgproces overzichtelijk bij elkaar geplaatst.

Kansen:

- De nieuwe wijze van bekostigen is ter vervanging van een oude werkwijze die als onwenselijk werd ervaren. De individuele bekostiging leidde steeds opnieuw tot benodigd overleg en verwijzingsprocedures.
Ontwikkelvraagstukken of dilemma's moeten in het licht gezien worden van de overgang van een nieuwe werkwijze die vooruitloopt op landelijke maatregelen.
- Alleen een nieuwe wijze van bekostigen levert onvoldoende baten op. De nieuwe wijze van bekostigen biedt mogelijkheden om op innovatieve wijze samen te werken mits scholen en jeugdhulpaanbieders hiervoor de ruimte nemen en krijgen. Deze kunnen zij verwoorden in hun gezamenlijke plan zoals beschreven in dit voorstel;
Tijdens het proces moet er oog blijven voor het uiteindelijke doel, de nieuwe wijze van bekostigen is een middel om transformatie mogelijk te maken.
- De nieuwe bekostiging en werkwijze kan een aanzet zijn tot inclusievere onderwijsvoorzieningen. Het onderwijs en de jeugdhulpaanbieder kunnen gezamenlijk werken aan het stimuleren van deelname aan regulier onderwijs of het voorkomen van uitstroom richting kinderdagcentra/bijdragen aan uitstroom vanuit kinderdagcentra. Dit is in lijn met de landelijke en regionale ontwikkeling richting inclusief. Let op: zie ook risico!
Acties op korte termijn moeten ten dienste blijven staan van de visie van gemeenten en onderwijs.
- De nieuwe werkwijze draagt bij aan immateriële en maatschappelijke opbrengsten die 'baten' opleveren voor meer partijen dan alleen onderwijs en het jeugdhulpdomein.
Bij het maken van keuzes omtrent bekostiging en organisatie in relatie tot opbrengsten moet er breed gekeken worden naar maatschappelijke baten.
- Het werken met vaste CJG-coaches en jeugdhulpaanbieders per school, biedt mogelijkheden om beter samenhang aan te brengen met hulp thuis en na school (waaronder naschoolse opvang). *Tijdens het implementatietraject moeten er afspraken gemaakt worden over de wijze waarop die samenhang georganiseerd wordt en wat dit betekent voor de samenhang tussen het plan op school voor de leerling (OPP) en het gezinsplan.*
- De samenwerking tussen onderwijs en CJG kan verstevigd worden, mits de rollen van onderwijs, CJG en jeugdhulpaanbieder helder beschreven worden ten aanzien van alle leerlingen, rekening houdend met de woonplaats. In de rolbeschrijving van het CJG Kennemerland en IJmond dient aandacht te zijn

voor de rolbeschrijving van het CJG ten opzichte van de CVB, benodigde fte, de onderlinge verwachtingen tussen onderwijs en CJG, de werkwijze ten aanzien van kinderen uit Heemstede en de werkwijze voor kinderen uit andere gemeenten die niet deelnemen aan de volumebekostigde jeugdhulp. *Het creëren van heldere verwachtingen en het organiseren van de voorwaarden (mensen en middelen) om die verwachtingen waar te maken zijn cruciaal om de samenwerking op goede wijze vorm te geven.*

Risico's

- Er lopen tijdens en na implementatie van de nieuwe werkwijze twee werkwijzen door elkaar. Per saldo moet dit huidige knelpunten in ieder geval deels wegnemen. In bepaalde situaties blijft de huidige werkwijze van toepassing:
  - o Er zullen kinderen zijn die woonachtig zijn in gemeentes die niet participeren in deze nieuwe werkwijze;
  - o Voor jeugdhulpvragen die buiten de opdracht van de jeugdhulpaanbieder vragen (bijvoorbeeld omdat het gaat om hulp in de thuissituatie) blijft ook de bestaande werkwijze van toepassing.*Heldere communicatie tijdens het implementatietraject met alle betrokkenen heeft hoge prioriteit.*
- Het organiseren van jeugdhulp in school heeft het risico in zich dat jeugdhulp de preventieve taak van JGZ en CJG verdringt. De jeugdhulpaanbieders signaleert sneller, met het risico dat de ondersteuningsvraag wordt beantwoord door de jeugdhulpaanbieder, terwijl deze ook beantwoord had kunnen worden met aanpassingen in het dagelijks leven (normaliseren) of met behulp van een preventieve interventie.
Tijdens het implementatietraject moet geborgd worden dat 'normaliseren' onderdeel is van de werkwijze en dat preventieve interventies optimaal benut worden (betrokkenheid van CJG is daarvoor belangrijk).
- De route via de huisarts vormt een risico voor het vergroten van het substitutie-effect. Met andere woorden: zolang ouders de route via de huisarts blijven benutten, is er risico dat de taak van de jeugdhulpaanbieder op school overlapt met die van de jeugdhulpaanbieder die na een verwijzing door de huisarts de jeugdige ondersteunt. *Voorafgaand aan de start van de nieuwe werkwijze is communicatie aan ouders en huisartsen nodig.*
- De druk op de budgetten van de jeugdhulp kan ertoe leiden dat deze van invloed is op de totstandkoming van de budgetten en de tarieven. Er dient steeds zorgvuldig aandacht te zijn voor het feit dat de nieuwe werkwijze bedoeld is ter vervanging van een oude werkwijze uitgaand van de bestaande taak van gemeenten om jeugdhulpvragen te beantwoorden. *Bij de totstandkoming van de budgetten en tarieven is het van belang om reële en haalbare afspraken te maken, rekening houdend met een balans tussen de oude, ongewenste situatie, de ideale situatie en de beschikbare budgetten;*
- De taak en opdracht van de school en jeugdhulpaanbieder verschuift door onduidelijkheid over taakafbakening, organisatorische (bijvoorbeeld

wachlijsten) of maatschappelijke ontwikkelingen (bijvoorbeeld inclusie, zie ook kansen). Enkele voorbeelden:

- Het streven naar inclusie kan leiden tot het verschuiven van grenzen van de opdracht van onderwijs en jeugdhulpaanbieders in onderwijstijd. In dit voorstel wordt er vanuit gegaan dat de nieuwe wijze van bekostigen ter substitutie is van jeugdhulpproducten 'begeleiding, behandeling en persoonlijke verzorging'. De grens tussen het volgen van onderwijs op een schoollocatie met aanvullende jeugdhulp en het ontvangen van dagbesteding op een KDC met aanvullend onderwijs is dun¹⁶. Het bieden van begeleiding op een schoollocatie kan geleidelijk in de plaats komen van het bieden van dagbesteding¹⁷. Het aanpassen van de taken en opdracht van de school en jeugdhulpaanbieder dient altijd samen te gaan met afwegingen ten aanzien van te substitueren jeugdhulpproducten en de daarbij horende bekostiging en tarieven.
- Wachlijsten voor plaatsing in KDC's kunnen bovenstaand effect versterken: jeugdhulpaanbieders gaan op scholen 'compenseren' voor het feit dat de jeugdige op de wachtlijst staat voor een KDC. Jeugdigen kunnen nog niet terecht op een KDC, blijven onderwijs volgen en de jeugdhulpaanbieder biedt jeugdhulp die feitelijk gedefinieerd zou kunnen worden als 'dagbesteding' (een deel van de jeugdhulpaanbieders die jeugdhulp biedt op scholen, biedt zelf ook dagbesteding).

Bij het formuleren van de opdracht aan de jeugdhulpaanbieder(s), het bepalen van de tarieven en budgetten is het van groot belang dat de te substitueren interventies helder zijn. Daarmee is ook duidelijk in welke situaties een interventie nodig is waarvoor een individuele verwijzing via de gemeentelijke toegang nodig is. .

- Er ontstaat verschil van inzicht tussen onderwijs en CJG/jeugdhulpaanbieders over de samenwerking of de rollen en taken ten aanzien van individuele kinderen. In die situaties dient duidelijk te zijn hoe tot een besluit wordt gekomen. *Tijdens de implementatie moet samenhang geborgd worden met de opdracht aan gemeenten en onderwijs om afspraken te maken over doorzettingsmacht.*

---

¹⁶ Tegelijkertijd met dit voorstel wordt gewerkt aan organisatie van onderwijs op KDC's. Samenhang tussen beide ontwikkeling draagt eraan bij dat rollen en taken helder blijven en elkaar aanvullen.

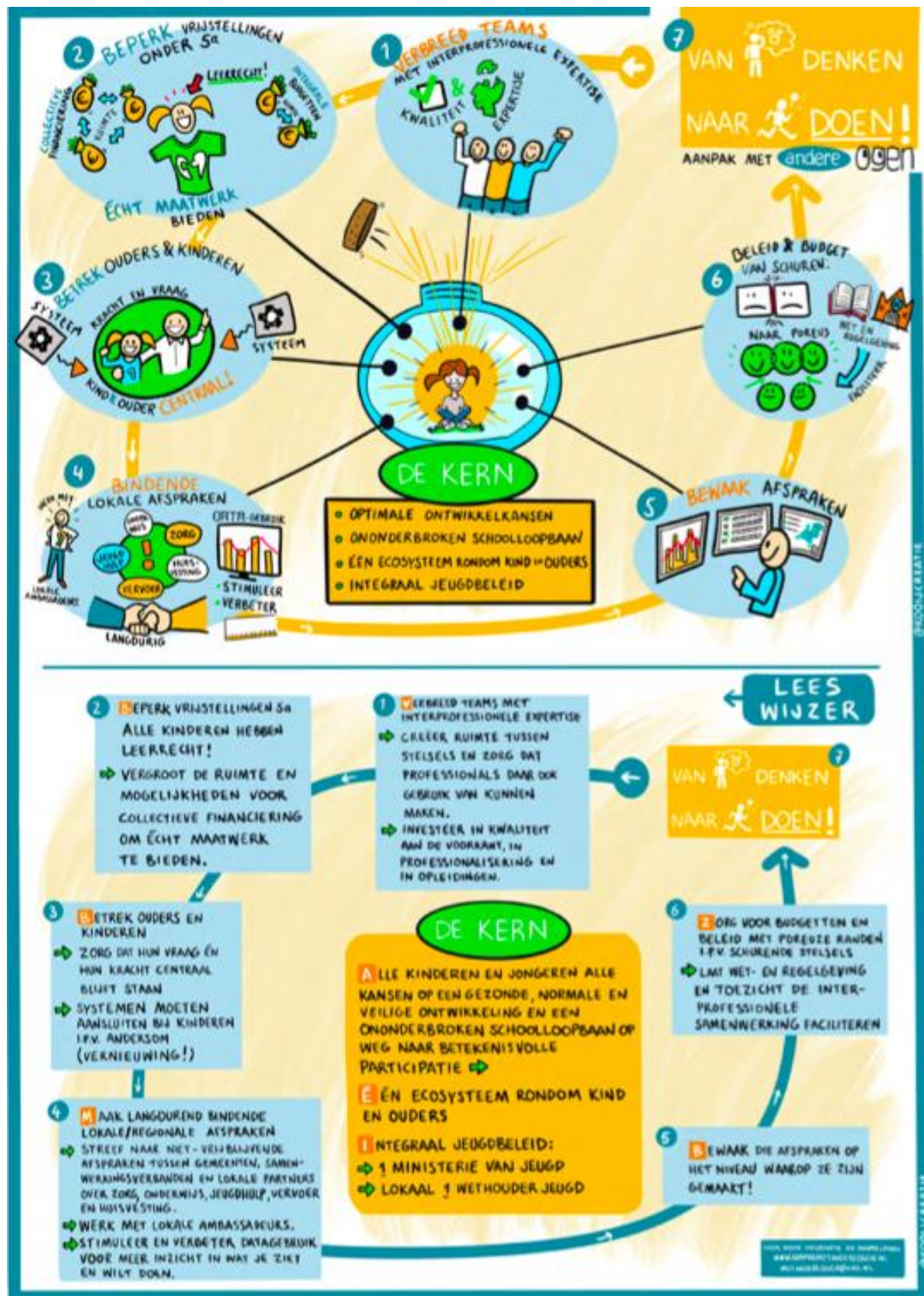
¹⁷ Hier wordt dagbesteding breed opgevat: het gaat om zowel dagbesteding voor leerlingen onder 16 als leerlingen van 16 jaar en ouder waar sprake kan zijn van dagbesteding vanuit/ ter voorbereiding op WMO-dagbesteding.

6. Vervolg proces na akkoord op voorstel

Na instemming met het voorstel worden de volgende activiteiten ter hand genomen:

- Na overleg met betrokkenen dit voorstel voorleggen in OOGO IJmond.
- Starten van verkennende gesprekken met omliggende gemeenten voor de werkwijze ten aanzien van leerlingen uit deze gemeenten (in ieder geval Haarlemmermeer, Amsterdam);
- Er wordt een procesplan beschreven. Gemeenten Zuid-Kennemerland (en IJmond) en samenwerkingsverbanden maken (rekening houdend met belanghebbenden) afspraken over uitvoering van dit procesplan.
- In het procesplan komen aan de orde:
  - i. Planning inkoopproces jeugdhulp en gevolgen daarvoor voor het procesplan voor implementeren volumebekostigde jeugdhulp in het onderwijs;
  - ii. In nauwe afstemming met verwervingsstrategie jeugdhulp komen tot pre-selectie van jeugdhulpaanbieders;
  - iii. Data analyse jeugdhulpgebruik op IKC locaties laatste jaren, inzichtelijk maken van inschrijving naar herkomst gemeenten;
  - iv. In overleg met onderwijs, samenwerkingsverbanden, CJG, jeugdhulpaanbieders na pre-selectie: beschrijving van jeugdhulpproduct(en) die gesubstitueerd moeten worden met volumebekostiging, voorstel voor kindtarieven per jaar en gevolgen voor benodigd budget;
  - v. Beschrijven opdracht aan aanbieders en opstellen eisen (rekening houdend met beschikbaar budget);
- Opstellen bestuurlijk convenant/overeenkomst tussen onderwijs en gemeenten;
- Zorgdragen voor afstemming met (volume)bekostiging samenwerkingsverbanden;
- Informeren van ouders over voornemen en gevolgen voor het aanbod aan hun kind;
- In beeld brengen benodigde inzet vanuit CJG, eventueel aanpassen opdracht;
- Contact leggen met ministeries, zorgkantoren om zorg te dragen voor afstemming zorgverzekerde zorg/WLZ.

Bijlage 1: Praatplaat Met Andere Ogen

Bijlage 2: Samenvatting Kamerbrief Evaluatie en Verbeteraanpak Passend Onderwijs

Kamerbrief Evaluatie Passend Onderwijs en Verbeteraanpak 4 november 2020

De brief bevat 25 voorstellen die gebaseerd zijn op een vijf jaar durend evaluatietraject Passend Onderwijs door het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek.

Voornaamste uitkomsten evaluatie Passend Onderwijs

- Er is vooruitgang geboekt;
- Er is nog veel ontevredenheid bij ouders van kinderen met complexe problemen en leraren;
- Vier redenen waarom meer tijd nodig is om verbetering te realiseren:
  - o Een veranderingstraject vraagt tijd;
  - o Er is onvoldoende richting gegeven;
  - o Moeilijke omstandigheden en hoge verwachtingen;
  - o Gemeenten hadden ook veel op hun bord;

25 verbeterpunten

A. Maatregelen voor leerlingen en ouders

1. Leerrecht wordt wettelijk verankerd, want ieder kind heeft recht op onderwijs.
2. Een landelijke norm voor basisondersteuning door scholen;
3. Strakkere zorgplicht met meer informatie voor ouders;
4. Hoorrecht voor jeugdigen wordt wettelijk verankerd;
5. Iedere jongere moet verzekerd zijn van een aanspreekpunt;
6. Betere informatie in de schoolgidsen over ondersteuningsmogelijkheden door school;
7. Elk samenwerkingsverband richt een ouder- en jeuginformatiepunt in;
8. Meer mogelijkheden voor EMB-leerlingen en hoogbegaafde leerlingen, onderwijskundig perspectief moet betrokken worden in besluit tot vrijstelling;
9. Wettelijke verplichting voor een regionale doorbraakaanpak als onderwijs en zorg geen passend aanbod realiseren;
10. Ouders moeten inzicht hebben in mogelijke escalatiestappen per samenwerkingsverband;
11. Landelijke geschillenbeslechting blijft beschikbaar door instandhouding van de Geschillencommissie Passend Onderwijs;
12. Aanvullende afspraken om te voorkomen dat een Veilig Thuis melding wordt gedaan als ouders niet instemmen met het aanbod voor ondersteuning;
13. Meer en beter toezicht door inspecties;

B. Maatregelen voor leraren

14. Via de basisnorm helder maken wat van leraren en schoolleiders wordt verwacht;
15. Meer inspraak van leraren bij inzet van ondersteuningsmiddelen;
16. Expertise van jeugdhulp beter benutten in de school (tijdige inzet, voorkomen wisselingen);
17. Leraren beter voorbereiden door aanpassing van opleidingen;

18. Minder administratie voor leraren en scholen;

C. Maatregelen voor schoolbesturen en samenwerkingsverbanden

19. Heldere eisen aan besturen en samenwerkingsverbanden;

20. In samenwerkingsverbanden moet meer dialoog plaatsvinden en met moet het ondersteuningsplan van verbanden beter benutten;

21. Verder verbeteren van de governance van samenwerkingsverbanden, meer onafhankelijkheid, scheiden van bestuur en intern toezicht;

22. Onnodige kosten voorkomen door verminderen administratieve handelingen;

23. Samenwerkingsverbanden moeten onnodig hoge reserves verplicht terugdringen door voor januari 2021 een plan in te dienen, geen goed plan kan leiden tot vermindering budget;

24. Voortzetting steunpunt Passend Onderwijs;

25. Verkennen directe bekostiging vanuit het rijk aan Praktijkonderwijs;

D. Onderwijs en gemeenten trekken nog meer op

In de brief 'onderwijs en zorg' staat beschreven wat de rol is van Met Andere Ogen in het verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs en zorg.

Er komt een routekaart om te werken aan inclusiever onderwijs om tegemoet te komen aan de oproep hiertoe door de Kinderombudsman, het college voor de Rechten van de Mens en Defense for Children. Tijd is nodig omdat dit gevolgen heeft voor onderwijshuisvesting en verduurzaming van schoolgebouwen.

De voorgestelde verbeteraanpak en route naar inclusiever onderwijs worden de komende maanden verder uitgewerkt met Met Andere Ogen, Zorg voor de Jeugd, Onbeperkt Meedoen, VNG, G4, G44 en de jeugdzorgregio's.

Derde onderwijszorgbrief, 10 nov 2020 (gezamenlijke kamerbrief van OCW en VWS)

De brief informeert over de voortgang van de maatregelen zoals aangekondigd in november 2018.¹⁸

Ministeries VWS en OCW erkennen dat verschillen in stelsels (jeugdwet, passend onderwijs) compliceren, en dat het nodig is wet- en regelgeving aan te passen.

Concreet staat op de rol:

- een wetswijziging om ook onderwijskundig perspectief te betrekken bij toekennen leerplichtvrijstelling vanwege 'medisch of psychisch ongeschikt om school te bezoeken'
- een wetswijziging om regio's te verplichten een 'doorbraakaanpak' onderwijs en jeugdhulp vorm te geven

Voor verdere wijzigingen is meer tijd, kennis en ervaring nodig uit pilots en experimenten.

Het einddoel is wel "een onderwijszorgcontinuüm, waarbinnen kinderen onderwijs en

---

¹⁸ De maatregelen: 1) Betere financiering van zorg in onderwijstijd, 2) Koers voor verbeteringen uitzetten door Kwartiermaker René Peters 3) Betere communicatie voor maatwerk 4) Meer cliëntondersteuning 5) Subsidie voor Gedragswerk voor complexe casussen 6) Verbeteren aanpak thuiszitters 7) Invoeren wettelijke doorzettingsmacht jeugd en onderwijs 8) Arrangementen voor leerlingen die geen volledig onderwijs kunnen volgen 9) Aanpassen leerplichtwet om onderwijskundig perspectief te betrekken bij vrijstelling 10) Heldere informatie over medisch handelen in school

zorg krijgen die aansluit op hun behoeften op een plek waar zij zich veilig voelen en zich kunnen ontwikkelen.”

“Dat begint met een goede ondersteuningsstructuur op scholen, waarin jeugdgezondheidszorg, ambulante hulp, orthopedagogen en maatschappelijk werkers actief zijn.”

De brief is verder gestructureerd langs 4 lijnen:

- 1- Organiseren van zorg in onderwijstijd
- 2- Meer ruimte voor maatwerk
- 3- Vervolg thuiszitterspact
- 4- Bestuurders aan zet: duurzame afspraken in OOGO

1. Beter organiseren van zorg in onderwijstijd

Zorg in onderwijstijd moet collectief beschikbaar zijn. Het gaat hier om het gegeven dat zorg aan leerlingen met complexe problemen uit meerdere budgetten komt (onderwijswetgeving, jeugdhulp, WLZ en zorgverzekerde zorg).

- Er komt meer geld beschikbaar voor scholen voor leerlingen met EMB problematiek;
- Onderzoek naar betere financiering van zorg in onderwijstijd;
- Er starten pilots met collectieve financiering van zorg die nu bekostigd wordt uit meerdere zorgbudgetten (onderwijs, jeugdhulp, WLZ en zorgkantoor);

2. meer ruimte voor maatwerk

Acties die ondernomen worden zodat er meer maatwerk komt:

1. Betere communicatie over de mogelijkheden.
2. Begeleiding van proeftuinen;
3. Inzichtelijk maken wat gevolgen zijn van het aanpassen of opheffen van belemmerende regelgeving;
4. Ontwikkelingsgerichte zorg stimuleren.

3. Vervolg thuiszitterspact

In dit deel wordt verwezen naar de maatregelen in de onderwijsbrief. Verder wordt er ingezoomd op:

- Beter benutten mogelijkheden afstandsonderwijs;
- Inzet van Gedragswerk (landelijk beschikbare adviseurs) voor complexe vraagstukken;
- Doorbraakaanpak wordt wettelijk geregeld;
- Betere registratie van geoorloofd verzuim;
- Betrekken onderwijskundig perspectief bij besluit tot vrijstelling;
- Komende twee komt er 20 miljoen extra beschikbaar voor schoolbesturen voor aanpak van verzuim;

4. Betere afspraken in OOGO

De wetgeving wordt aangepast zodat gemeenten en schoolbesturen OOGO beter gaan benutten om gezamenlijke afspraken te maken.

Er wordt afgesloten met een verwijzing naar de goede voorbeelden in het land sinds 2018.

Bijlage 3: Effecten van jeugdhulp in onderwijs

De volgende effecten treden op volgens de diverse onderzoeken bij het organiseren van jeugdhulp in onderwijstijd. De effecten hebben positieve en negatieve gevolgen voor de kosten. Bij elk effect staat kort benoemd hoe, gezien de uitkomsten van de onderzoeken, geanticipeerd kan worden op de effecten.

- Laagdrempeligheid:
  - o Snellere signalering met een toename van het aantal te beantwoorden jeugdhulpvragen. Een deel van die hulpvragen zou met de huidige werkwijze niet geleid hebben tot een jeugdhulpvraag (AEF, 2020, AEPB, 2020). Dit effect leidt tot een toename van kosten.
  - o Voorkomen escalatie door snellere signalering en daardoor lagere kosten van jeugdhulp per jeugdhulpvraag. Vroegtijdige oplossingen en preventie zijn veelal goedkoper dan wanneer het probleem voortduurt en leidt tot een jeugdhulpvraag waarvoor een duurdere interventie nodig is (AEF, 2020, AEPB, 2020, Kohnstamm, 2020);
  - o Leerpunt: Het risico op toename van kosten door oneigenlijke (preventieve) inzet van jeugdhulp op scholen is significant volgens AEF. Dit kan voorkomen worden door preventie optimaal te benutten. De jeugdhulpaanbieder kan zich dan richten op het beantwoorden van jeugdhulpvragen waarvoor de expertise van de jeugdhulpaanbieder ook echt nodig is. In Zuid-Kennemerland zal goed gebruik moeten worden gemaakt van het basisaanbod van de school en preventieve aanbod van gemeenten.
- Substitutie: de jeugdhulp op school komt in de plaats van jeugdhulp via individuele indicaties. Met name door de andere wijze van organisatie en financieren leidt dit op meerdere manieren tot een besparing.
  - o De toegang (het CJG) wordt minder belast. In Amsterdam zijn 1800 tot 1900 verwijzingsprocedures voorkomen (Kohnstamm, 2020); AEPB beschrijft dat in Almere de beschikkingskosten per euro geleverde zorg waren afgenomen.
  - o De jeugdhulpaanbieder op school biedt op een andere wijze hulp (in groepsverband, in plaats van individueel). Dit heeft gevolgen voor de tarieven. De kosten kunnen dalen, zie hiervoor ook het rapport van Bureau Berenschot . Of anders gezegd: voor hetzelfde geld kan meer maatschappelijk resultaat worden bereikt.
  - o In het rapport van AEF wordt de aanname gedaan dat jeugdhulp op school alleen ter vervanging is van lichte trajecten (2020). De ervaringen in Almere en Amsterdam leren dat de jeugdhulpaanbieders dezelfde typen hulp bieden, met dezelfde professionals. Verwacht mag worden dat dit een hoger substitutie-effect oplevert, overigens benoemt AEF dit zelf ook in haar rapport.
  - o Effect wordt vooral bereikt door het aanbod anders vorm te geven. Het anders bekostigen van het aanbod alleen leidt niet tot de maatschappelijke effecten, maar de innovatie die mogelijk is door de andere wijze van bekostigen leidt tot maatschappelijke effecten (AEPB, 2020).
  - o Jeugdhulp op school leidt tot minder wachttijd en daardoor voorkomen escalaties (AEF, 202);

- Leerpunt: Het positieve effect van substitutie is groter als de jeugdhulpaanbieder op school voorkomt dat individuele trajecten nodig zijn (die vroeg of laat toch wel bij de aanbieder terecht zouden komen). Het aanbod moet zich qua inhoud blijven richten op jeugdigen die nu gebruik maken van jeugdhulp, terwijl tegelijkertijd het aanbod door de andere wijze van organiseren en bekostigen op andere wijze wordt aangeboden.
- De verwachting in Almere is dat er na vier jaar een positief effect optreedt van jeugdhulp op school op de kosten: pas na een aantal jaren wordt met de andere wijze van organiseren de jeugdhulpvraag daadwerkelijk beïnvloedt. Bovendien wordt een positief kosten-batenratio deels verhinderd door overhead-, organisatie en frictiekosten in de beginfase. In Zuid-Kennemerland is op de IKC's al enkele jaren ervaring met een andere wijze van samenwerking (ondanks het feit dat de bekostiging nog steeds individueel is). De ervaringen moeten zo goed mogelijk worden meegenomen in de verdere uitwerking om de implementatiekosten te drukken.
- Er is minder discussie tussen professionals of een bepaalde interventie tot de taak van jeugdhulp of school behoort, er is betere afstemming tussen het onderwijs en jeugdhulp en er ontstaat kennisuitwisseling (AEF, 2020, AEPB, 2020, Kohnstamm, 2020). Deze positieve effecten hebben deels gevolgen voor de kosten. Discussiëren, herhaaldelijke overleggen kosten nu tijd en dus geld. De nieuwe wijze van bekostigen neemt deze discussie weg, partijen zijn gezamenlijk verantwoordelijk. Leerpunt is dus om vanaf het begin helder te zijn over de werkwijze en verwachtingen, een duidelijke gezamenlijke opdracht aan partijen is hiervoor nodig.
- Minder beleefde stigmatisering door ouders en leerlingen: hulp op school hoort erbij (Kohnstamm, 2020). Jeugdhulp op school kan door selectieve preventie (aanbod aan groepen binnen de school) een individuele vraag voorkomen (AEF, 2020). Leerpunt is dat het aanbod van de aanbieder zoveel mogelijk moet richten op het aanbod in groepen. Gezien de werkwijze op de scholen, rekening worden gehouden met de individuele ondersteuningsbehoeften.
- In Almere zijn drie varianten met elkaar vergeleken. De eerste variant betrof het bieden van jeugdhulp op school en na school. Bij de tweede variant werd jeugdhulp aan het gezin hieraan toegevoegd. In de derde variant beperkte het aanbod zich tot jeugdhulp tijdens onderwijstijd. Het tweede en derde alternatief leverden een positief kosten-batensaldo op. Het derde alternatief had zowel hoge kosten, als hoge opbrengsten. Het eerste alternatief leverde geen positief saldo op. Dit pleit ervoor om de opdracht aan de jeugdhulpaanbieders te beperken tot jeugdhulp tijdens onderwijstijd (AEPB, 2020). In deze variant zijn de implementatiekosten relatief laag ten opzichte van de andere twee varianten en de opbrengsten zijn positief, mede dankzij immateriële opbrengsten.
- Immateriële opbrengsten zijn:
  - Betere afstemming tussen hulpverlening op school en thuis (AEPB, 2020, Kohnstamm, 2020);
  - Tevredenheid ouders en leerlingen (AEPB, 2020, Kohnstamm, 2020);
  - Werktevrede professionals (AEF, 2020; AEPB, 2020, Kohnstamm, 2020)
- Er is in Amsterdam geen verdringingseffect gevonden waarbij jeugdhulp taken van het onderwijs zou overnemen (Kohnstamm, 2020).

Bijlage 4: Bepalen opdracht, tarieven en afwegingen

Na goedkeuring van het voorstel en voorafgaand aan de nieuwe inkoopperiode moet duidelijk worden wat de opdracht is aan de jeugdhulpaanbieders en welk tarief/budget zij ontvangen voor hun werkzaamheden. In deze bijlage staat vooruitlopend hierop beschreven welke aspecten een rol kunnen spelen bij de totstandkoming van de opdracht en het tarief.

Bepalen opdracht

Het onderzoek van Berenschot, de onderzoeken in Almere, Amsterdam en het rapport van AEF hebben inzichtelijk gemaakt dat jeugdhulp in onderwijstijd in de plaats moet komen van verschillende typen individuele interventies/producten. In het beschrijven van de opdracht en het bepalen van het budget speelt dit een belangrijke rol. Het moet duidelijk zijn welke producten gesubstitueerd moeten worden.

Het kan gaan om de volgende producten op de cluster 3 scholen:

- individuele begeleiding bij de ontwikkeling;
- individuele begeleiding in de omgang met andere en gedragsproblemen:
- behandeling
- persoonlijke verzorging

Op de IKC-locaties gaat het om:

- ambulante begeleiding
- ambulante behandeling
- SGGZ
- Behandelgroepen
- onderwijszorgklassen

In het onderzoek van Berenschot staat beschreven per type wat de gemiddelde behoefte is aan ondersteuning per week per leerling. In dit onderzoek ging het om de eerste vier producten. Per product is bepaald (met aannames) wat het aandeel van de gemeente en onderwijs zou kunnen zijn in de bekostiging. Op basis hiervan heeft Berenschot een kindtarief opgesteld dat gemeenten zouden moeten betalen per kind. Conclusie is dat dit zou leiden tot een hogere kostenpost voor gemeenten. Dit komt vooral omdat in de huidige situatie het onderwijs een groter deel van de bekostiging voor haar rekening neemt, dan op basis van het onderzoek van Berenschot zou moeten. De budgetten van gemeenten zijn vooralsnog ontoereikend om tegemoet te komen aan het advies van Berenschot.

De tarieven van de huidige producten die ingezet worden op de IKC-locaties zijn tot stand gekomen op basis van meerdere jaren ervaring. De opbouw van de tarieven moet benut worden voor het bepalen van de tarieven voor de nieuwe producten om te komen tot volumebekostiging.

De volgende afwegingen kunnen gemaakt worden bij het zodanig bepalen van de opdracht en de tarieven dat dit haalbaar is én bijdraagt aan de gewenste effecten.

Afwegingen bij het bepalen van de opdracht en tarieven

Aannames aanpassen¹⁹

Het aanpassen van de tarieven is mogelijk door bijvoorbeeld andere aannames toe te passen.. In figuur 1 staat weergegeven hoeveel ondersteuning er per leerling gemiddeld nodig is per week voor verschillende typen ondersteuning. Per type heeft Berenschot een aanname gedaan over de verantwoordelijkheid van onderwijs en gemeenten. Het aanpassen van deze aannames betekent dat de omvang per week en daarmee het tarief en budget wijzigt.

Selecteren van producten die gesubstitueerd moeten worden

Een andere optie is om bepaalde producten juist wel of niet op te nemen in de collectieve bekostiging. In dit voorstel is vooralsnog uitgegaan van volumebekostigde jeugdhulp in plaats van jeugdhulpproducten die tijdens onderwijstijd worden aangeboden. Gezinsbegeleiding is vooralsnog buiten beschouwing gelaten.

Vanuit inhoudelijk oogpunt kan het bieden van ondersteuning in de thuissituatie onderdeel worden van de volumebekostiging. In Almere is ervaring opgedaan met projecten waar dit aanbod werd geboden door de jeugdhulpaanbieder vanuit school en projecten waar dit werd uitgesloten van het aanbod vanuit school. Hier is gebleken dat het bieden van ondersteuning in de thuissituatie ook meer implementatiekosten met zich meebrengt (AEPB, 2020). Bovendien geldt dan dat er overlap kan optreden met de taken van CJG en POH (AEF, 2020).

Nader in beeld brengen van parameters die van invloed zijn op de tarieven

De huidige tarieven zijn gebaseerd op diverse parameters: productiviteit, cliëntgebonden tijd en niet-clientgebonden tijd, huisvestingslasten en onregelmatigheid zijn van invloed op de tarieven. Een andere wijze van bekostigen heeft invloed op de tarieven. Bij het bepalen van de tarieven voor de nieuwe producten mag er een wijziging verwacht worden in de parameters. Bureau Berenschot heeft in zijn onderzoek aannames gedaan. Ook deze aannames kunnen (op basis van gesprekken en/of onderzoek) aangepast worden en leiden tot andere tarieven.

Ondersteuningsbehoeften	Uren ondersteuning per leerling per week	
	Totaal	Jeugdwet
A. Begeleiding bij individuele ontwikkeling en omgang met anderen	3,9	0,69
B. Begeleiding om gedragsproblemen te verminderen	1,1	0,47
C. Persoonlijke verzorging	1,3	0,82
D. Therapeutische ondersteuning	0,3	0,00
E. Verpleging	0,2	0,00
F. Behandeling bij geestelijke/psychische aandoeningen	0,1	0,03
Totaal	6,8	2,00

Figuur 1: aantal uren ondersteuning per leerling per week. In de laatste kolom staat op basis van aannames weergegeven wat door gemeenten bekostigd moet worden. Dit betekent volgens dit onderzoek dat gemeenten 2 uur begeleiding per week moeten bekostigen (Uit: Jeugdzorg in Onderwijstijd, Berenschot, 2021).

¹⁹ Na afronding van het onderzoek door Bureau Berenschot zijn aanvullende scenario's beschikbaar gesteld. Deze scenario's maken inzichtelijk wat de gevolgen hiervan zijn.

